

eredménye ez a líraiság; az alapos szűrés, józan válogatás, nyelvi precizitás olyan érdem, amely egy második kötetnek nem feltétlenül szokott erénye lenni, az *Apám a Holdignak* azonban épp ez a védjegye. Sem a tapogatózás, sem a teljesítménykényszer, a bizonyítási vágy nem érződik ezeken a verseken.

Az első ciklus a *Milyen kölyköket?* címet kapta. Egy szerelemi történet a közös gyökere ezeknek a verseknek. Nem veszélytelen vállalkozás ez; mit lehetne még mondani szerelemről, kedvesről, lángolásról, az egymásra találás nagyszerű és felemelő érzéshalmazáról? A ciklus versei arról a szerencsés felismerésről tanúskodnak, hogy a líra igenis bírja az alapok bonyolultságát, csak nyelvet és formát kell találjunk hozzá. Egymásra sorjázhatnak, lerakódnak ezek a nagy műgonddal megírt darabok, telitalálatnak tűnő mondatokkal: „Tartom a hátad, tarts ki még. / Ma csak te én. Ma csak te vagy” (*Csak te én*); „Így válok részded végül, sejtediglen” (*Rádzabottan*); „mert meghalsz minden alkalommal, / ha tollaid kitépkedem, / és szárnyaid közé bevágok: / súlyt akasztok izmaidra” (*Cinikus lettem, és várom balálod*); „Siklik a nyelvem / az oldaladon lefelé” (*Tél*).

A versek folyamából lassanként kibomló történetben két „magyar-szájúval” (egy szerb és egy román állampolgárral) ismerkedünk meg, mintegy mellékesen. Ennek a fel-

sejlő narratívának köszönhetően férfi és nő kapcsolata árnyalt(abb) sorsmintává lesz. Az identitás megőrzése, a beilleszkedés problematikája a kötet másik hangsúlyos kérdésévé válik, bár Ármosnak erre is határozott válasza van, a kötet címadó darabjában kissé patetikussá emelve: „A haza ott van, ahol enni-való, / ágyak, párnák, és csörömpöl a szó. // Engem a hazám a tenger mellett ér majd. / Ott mindenem levetkezem, // vízbe vágom hajam és szakállam, / s egy reggel beúszom mélyen, meztelen.” Ármos Lóránd költészetén nem érződik, hogy versel. Az *Apám a Holdig* nagyon jó verseskötet; nem kizárt, hogy a szerző ezután sokkal nagyobb figyelmet kap majd, mint eddig. Rászolgált, megérdemli.

SÜTŐ CSABA ANDRÁS

(Erdélyi Híradó Kiadó – Ráció Kiadó,
Kolozsvár–Budapest, 2009, 64 oldal,
1400 Ft)

SZÜGYI ZOLTÁN: *Pillangóversek*

Mentem haza Budapestről Debrecenbe, és útközben zengedeztek bennem Szügyi Zoltán verseskötetének sorai, könnyednek tűnő, szállongó, színes haikuk. Éjszaka volt, behunytam a szemem, és visszagondoltam az estére az Írószö-

vetség székházában; a szemem mögött nem feketeség, hanem fények zubogtak, mint ezernyi kis szentjánosbogár, és a mellemben melegség támadt: „Vagyok. Jelzők nélkül élek – rég. / Lámpaoltás utáni fény.”

A kötet most itt van az íróasztalomon, ide vándorolt az éjjeliszekrényről, ahol általában azok a könyvek állnak, amelyeket olvasok, vagy csak szeretek, ezért ott a helyük. Szűgyi Zoltán *Pillangóversek* című kötetének már akkor örültem, amikor még egy sort sem ismertem belő-

le, csak láttam a gondosan szerkesztett, Benes József keze munkáját dicsérettel fedőlapot, és örvendezhettem a vajdasági és nem vajdasági barátoknak, akik eljöttek arra az estére, hogy együtt ünnepeljük csendesen, de illendően e halk szavú költő szívdobbanásnyi verseit magába foglaló könyvecskéjének megjelenését. Szűgyi Zoltánt ismerem, mert a vajdaságiak összetartoznak, össze- és visszabarátkoznak, és összekötnek nem-vajdaságiakat is. Hogy jól ismerem-e, ezen el kellene gondolkodnom. Nem szomszédom, nem szűkebb pátriámbeli, nem kollégám, nem rokonom. „Csak” barátja barátainnak, „csak” költőm. Nekem. Nekem is.

Nem ismeretlen a vajdasági költészetben ez a letisztult, tömör ki-

fejezési mód, elég csak a költőnek és képzőművésznek egyaránt kitűnő, újvidéken élő Maurits Ferencre gondolnunk. Ide sorolnám tehát Szűgyit, ha az irodalmi esztétizálás lenne a kenyerem, és ha

egyáltalán sorolni akarnám valahová. De szeretném inkább önmagában látni, mert széles ez az önmegaság, mondhatni univerzális. A magam részéről mindig is a kis univerzumokat szerettem, legalábbis azóta, hogy Torok Sándor, a pár éve elhunyt, a korszakot meghatá-

rozó, emblematikus vajdasági festőművész rányitotta a szememet a hortobágyi táj, az alföldi természet apró, majdhogynem rejtekező kincseire. Akár a tenger. Az ember belemerül a szépségbe. „Hirtelen zuhan. / Nem szólal meg. Nem kiált. / Tengerbe szakad.”

Szűgyi Zoltán verseket ír, „születnek ezek a versek”. Én azt mondom: teremtődnek. Átala. Szűgyi Zoltán teremt. És mi más lehetne a teremtés, mint Isten manifesztálódása? „Isten itt is, ott is / egy” – mondja. No de hányféle módon nyilvánul meg – tegyük hozzá! Hogy hol van Isten? Hát például benne. Meg a versekben is. Ha van Isten (miért ne lenne?), akkor lennie kell valahol. Valahol mindenhol. És azért szeretem Szűgyi pillangó-

verseit (meg a többit is), mert ilyenkor határozottan érzem Isten jelenlétét és megnyilvánulását. Megfoghatatlanul, de érzem. Miként azt is, hogy „a lélek él, hogy a lélek az, / mi bennünket mind eredendően összeköt, / és nem a vér”.

Megérintett a kötet, nagyon. Egyszerűségének monumentalitása, szimbolikája. A kerté például: „Váram lett kertem. / Örökkévaló – ki vagy –, / látsz-e még engem?” Megérintettek a ki nem mondott imák, kapaszkodások, kötődések: „Levelesszoba. / Málna. Vadszőlő. Szeder. / Cédrus. Orgona.” Csak felsorolás. Csak főnevek. És érzem az illatokat, az ízeket, látom a málnát, a gyümölcsöt és a málnabokrot is, a tüskéket, a fűrészelt, zöld leveleket, a fürtös, fehér virágokat, a vesszőket, a vadszőlőt a ház falára kapaszkodva, Imáta ablakát szinte befonva, ősszel pirossá széppülve. A vadorgonát, s az ojtottat is, lilán, bódítón. A cédrust, égre nyújtózva. Pillangószárnyakon érkeznek hozzám a pillangóversek. Jönnek, megérintenek, eltűnődöm, velük megyek tovább. Pillangó leszek magam is. Átérzem a lepkelétet. A magam lepkelését. A Szűgyiét is. Mindannyiunkét. „Nyár. Ősz. Tél. Tavasz. / Elvesznek. Eltűnnek mind. / Átlényegülnek.” És eszembe jut a nagy, veretes, himnikus ima: „Tebenned biztunk eleitől fogva.” Ez jut eszembe. Nekem, a hitetlennek, a vallástalannak.

„Légy ura napjaidnak” – ezt üzeni Szűgyi Zoltán. S hogy vissza kell térnünk tengerünkhöz.

LÁNG ESZTER

(*Orpheusz Kiadó, Budapest, 2009,*
84 oldal, 2000 Ft)

ZALÁN TIBOR:
Szín–hang–báb
Három játék

A kötetben szereplő szövegek közül egy *színjáték*, egy *hangjáték* és egy *bábjáték*. Ezek azonban látszólagos megkülönböztetések, formáságok, mert a darabok ugyanannak a szellemi, poétikai konstrukciónak a változatai. Vagyis mesék, „korhatár nélkül”. Csak éppen a cselekmény, a történet mellett még párbeszédeség, beszélő, ágáló szereplők is jellemzik őket; utóbbiak – a mesejellegből következően – kezesetlen, „gyerekes” magatartást hordoznak.

Az első mű, a *színjáték* (*Angyalok a tetőn*) nyelvezete szándékosan ironikus-naív, humorral átítatott. „A haja ébenfekete – hangzik benne az egyik figura jellemzése. – A bőre fehér, mint a hó. Kiköpött Hófehérke.” Ez a mesék világából való, jól ismert idézet, a szerző hozzátett sorával együtt: önmagában humoros motívum. Szükség is van az általa elővezetett oldottságra, mert külön-